

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ХНАДУ)

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДПРАЦЬОВАНИХ АКУМУЛЯТОРІВ У МОБІЛЬНИХ ЗАРЯДНИХ СТАНЦІЯХ

ЛАТВИНСЬКИЙ В.Д., асистент кафедри автомобільної електроніки
ХНАДУ

БАГАЧ Р. В., доктор філософії (PhD), доцент кафедри автомобільної
електроніки ХНАДУ

ВСТУП

На сьогодні у світі лише кілька підприємств займаються промисловою переробкою літій-іонних акумуляторних батарей (ЛІАБ). Це означає, що на поточному етапі розвитку електромобільного транспорту існує ризик нестачі потужностей для утилізації його найбільш екологічно небезпечних компонентів [1-3].

Досвід експлуатації електромобілів свідчить, що після 3–5 років використання тягові акумуляторні батареї втрачають 30–40% своєї ефективності. Однак навіть за таких умов вони ще придатні для подальшого використання, зокрема як накопичувачі електроенергії, витримуючи сотні додаткових циклів [4]. Одним із перспективних напрямків повторного застосування ЛІАБ є їхнє використання у складі мобільних зарядних станцій для електромобілів. Формування таких енергосховищ із 3–5 батарей дозволить продовжити термін служби акумуляторів та суттєво зменшити навантаження на підприємства, що займаються їхньою утилізацією [4,5].

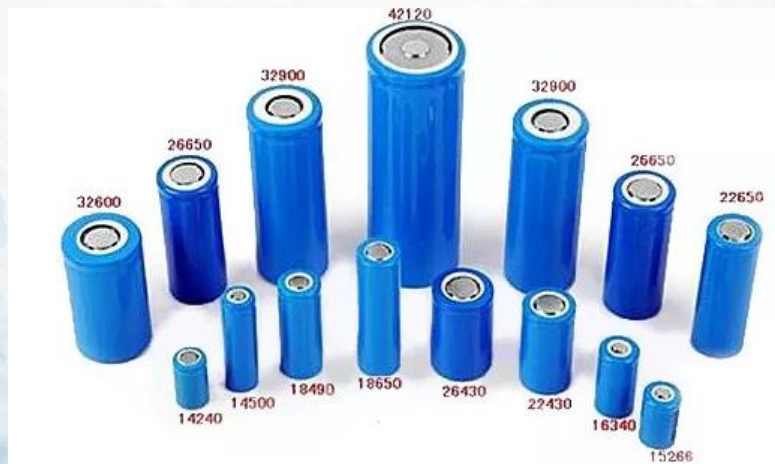

Рисунок 1 – Акумуляторні батареї

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність дослідження. Сучасна індустрія переробки літій-іонних батарей є обмеженою, що створює ризики для довкілля. У цьому контексті повторне використання акумуляторів у мобільних зарядних станціях дозволяє значно зменшити навантаження на утилізаційні підприємства, знизити витрати на зберігання енергії та розширити можливості зарядної інфраструктури електротранспорту, особливо у місцях із недостатнім покриттям стаціонарними станціями.

Рисунок 2 – Утилізація акумуляторних батарей

Мета дослідження. Оцінити перспективи використання відпрацьованих літій-іонних акумуляторних батарей у складі мобільних зарядних станцій (МЗС) для електромобілів, а також проаналізувати їхню економічну доцільність, технічні можливості та потенційний вплив на інфраструктуру електротранспорту [6,7].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мобільна зарядна станція (МЗС) – це сучасний тип зарядного обладнання, що забезпечує можливість заряджати електромобілі будь-де та будь-коли. Такі станції сприяють ефективному повторному використанню відпрацьованих літій-іонних тягових акумуляторних батарей. Наведена на рис.3,4.

Рисунок 3 - Мобільна зарядна станція

Окремий різновид таких станцій – мобільні зарядні станції на базі вантажівок (МЗСГ). Це електричні або гібридні транспортні засоби (вантажівки, фургони), оснащені одним або кількома зарядними акумуляторами. Вони можуть пересуватися певною територією, забезпечуючи зарядку електромобілів у зручному для користувачів місці [6,7].

Переваги мобільних зарядних станцій (МЗС).

1. Переваги для власників електромобілів:

- гарантований запас ходу;
- швидке зарядження та зручний доступ до енергії.

2. Доступність зарядки:

- МЗС надає можливість заряджати електромобіль у будь-який час і в будь-якому місці, що підвищує зручність експлуатації електротранспорту;

- крім того, такі станції можуть використовуватися як мобільна допомога для електромобілів, у яких розрядився акумулятор у дорозі;

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

– з зростанням кількості електромобілів мобільні зарядні станції стають ефективнішою альтернативою буксируванню, оскільки дозволяють заряджати авто безпосередньо на місці.

3. Економія часу на зарядку:

– процес зарядки електромобіля зазвичай триває довше, ніж заправка авто з ДВС паливом.

МЗС можуть суттєво скоротити цей час завдяки можливості швидкого заряджання;

– додатково, з огляду на час, який витрачається на поїздку до стаціонарної зарядної станції, використання мобільних зарядних станцій дозволяє зекономити ще більше часу, забезпечуючи зарядку безпосередньо там, де знаходиться власник електромобіля.

Рисунок 4 – Мобільні зарядні станції з акумуляторними системами зберігання енергії

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Габаритні розміри тягової акумуляторної батареї на прикладі Nissan Leaf: a – 1188 мм, b – 1007 мм, c – 264 мм, d – 1547 мм наведені на рис.6.

Виходячи з габаритних розмірів тягових акумуляторних батарей та кузова Газель 3302, можна зробити висновок, що в кузові розміщується 5 батарей, залишаючи при цьому додатковий вільний простір:

- вартість вживаних батарей: $5 \cdot 45\,000 = 225\,000$ грн;
- вартість нових батарей: $5 \cdot 210\,000 = 1\,050\,000$ грн;
- загальна ємність 5 вживаних батарей (60% від номінальної)
 $5 \cdot 14.4 = 72$ кВт·год;
- загальна ємність 5 нових батарей: $5 \cdot 35 = 175$ кВт·год.
- співвідношення ємностей нових та вживаних батарей
 $175 / 72 = 2.4$;
- вартість Газель 3302 (2005 р.в.) 61 000 грн.
- підсумкова вартість мобільної зарядної станції (МЗС) на вживаних батареях
286 000 грн;
- підсумкова вартість МЗС на нових батареях
1111 000 грн.

Для розрахунків вартості, використовувався середній ціновий діапазон в Україні.

Отже, використання вживаних акумуляторних батарей дозволяє знизити витрати у 3,88 рази порівняно з новими батареями, однак загальна енергоемність системи буде меншою у 2,4 рази.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рисунок 5 – Nissan Leaf

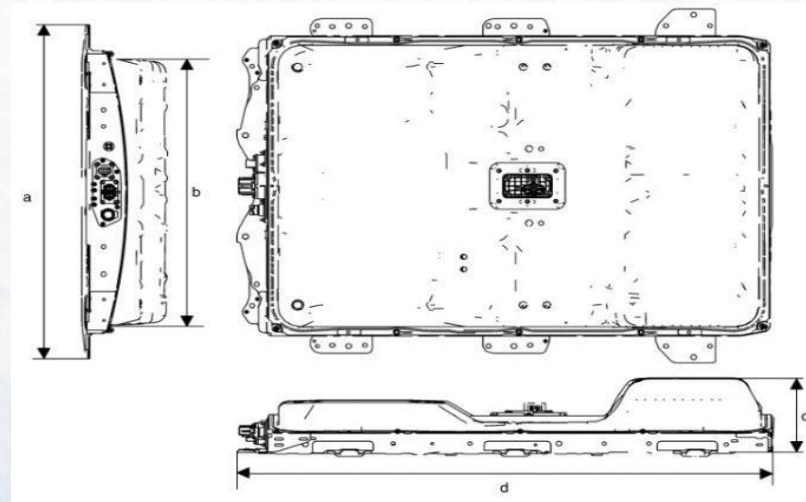

Рисунок 6 – Габаритні розміри тягової акумуляторної батареї

ВИСНОВКИ

Мобільні зарядні станції (МЗС) є актуальним та перспективним рішенням для вторинного використання тягових акумуляторних батарей електромобілів. Їх застосування дозволяє не лише продовжити життєвий цикл акумуляторів, але й сприяє розвитку інфраструктури електротранспорту, підвищуючи доступність зарядних пунктів у місцях, де стаціонарні зарядні станції встановити складно або економічно недоцільно.

У цій роботі розглядається один із варіантів експлуатації МЗС, аналізуються переваги та недоліки такого підходу, а також проводиться економічний розрахунок ефективності їх використання. Серед основних переваг мобільних зарядних станцій можна виділити їхню мобільність, гнучкість у розміщенні та можливість швидкого реагування на зміну попиту на зарядні послуги. До недоліків належать обмежена ємність акумуляторного модуля, необхідність регулярного обслуговування та можливі втрати енергії при транспортуванні та перетворенні [8,9].

Застосування МЗС суттєво розширює можливості використання електротранспорту, дозволяючи ефективніше організовувати зарядну інфраструктуру в містах, на автомагістралях та в сільській місцевості. Це сприяє підвищенню рівня комфорту для власників електромобілів, зменшенню навантаження на стаціонарні зарядні станції та розвитку екологічно чистого транспорту.

ЛІТЕРАТУРА

1.Багач, Р.В. (2021). Перспективи подальшого вдосконалення акумуляторних батарей для електромобілів. Міжнародна науково-практична конференція присвячена 90-річчю Харківського автомобільно-дорожнього університету та 90-річчю автомобільного факультету "Новітні технології в автомобілебудуванні, транспорті та при підготовці фахівців" (pp. 346-349). Харків: ХНАДУ.

2. Багач, Р.В., & Кальченко, О.О. (2023). Перспективи та розвиток літєвих акумуляторів в Україні. Світові тенденції ресурсозбереження на електричному транспорті: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 25–27 жовт. 2023 р. (с. 31–34). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.

3.Багач, Р.В., Ященко, М.С. (2024). Літій-іоні батареї переваги, проблеми та утилізація. «Автомобіль і електроніка. Сучасні технології» Збірка матеріалів ІХ Міжнародної науково-технічної Інтернет-конференції (Харків, 21-22 листопада 2024 р.). Харків: ХНАДУ – С.38-40.

4.Латвинський, В. Д. Порівняльний аналіз характеристик тягових акумуляторів для сучасних електромобілів / В. Д. Латвинський, Р. В. Багач // Сучасне автомобілебудування, автотехнічна експертиза, експлуатація автомобільного транспорту та підготовка фахівців галузі транспорт : Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції до Дня автомобіліста та дорожника, 22–23 жовт. 2024 р. / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Харків, 2024. – С. 267–271.

5.Багач, Р. В. Підвищення ефективності експлуатації автомобільного електротранспорту з використанням зарядних станцій постійного струму : дис. ... д-ра філософії : спец. 274 Автомобільний транспорт / Р. В. Багач ; Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Харків, 2024. – 179 с.

6.Багач, Р. В., Ульянець, О. А., Stella Hadjistassou, Irina Ciornei, & Lenos Hadjidemetriou. Сучасні технології мобільних зарядних станцій для електромобілів // Збірка матеріалів VIII Міжнародної науково-технічної Інтернет-конференції. Харків: ХНАДУ, 2022. С. 56–59.

7.Багач, Р. В., Гнатов, А. В. (2024). Аналіз та дослідження основних типів зарядних станцій для електромобілів. Проблеми ресурсозбереження в промисловості та на транспорті : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 23–25 жовт. 2024 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін. ; редкол.: В. Х. Далека, Н. І. Кульбашна, О. В. Донець]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 137с. – С.20-23.

8.Hnatov, A., Arhun, S., Vagach, R., Hnatova, N., Tarasova, V., & Ruchka, O. (2021). Аналіз найбільш поширених методів визначення стійкості енергетичних систем. *Vehicle and electronics. Innovative technologies*, (20), 17-26.

9.Багач, Р. В. (2023). Використання зарядних станцій для електромобілів у Харківській області. *Сучасні енергетичні установки на транспорті, технології та обладнання для їх обслуговування СЕУТТОО-2023*, 323-327.

КОНТАКТИ

Address: 61002, Ukraine, Kharkiv, Yaroslava Mudrogo St., 25
Kharkiv National Automobile and Highway University

Phone: +38(057) 700-38-52

Mobile: +38(098) 895-67-81)

Mobile: +38(050) 725-56-60

E-mail: latvin2000@gmail.com

E-mail: bagach.ruslan@gmail.com

